

ÖĞRETMEN ADAYLARININ SAHİP OLDUKLARI ÖĞRENME STRATEJİLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Sinan SCHREGLMANN*

Fadime MENGİ **

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı; bilişim teknolojisi öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırma Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Bölümüne devam etmekte olan 188 öğretmen adayı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak Büyüköztürk ve arkadaşları tarafından oluşturulan “Güdülenme ve Öğrenme Stratejileri Ölçeği”nden yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde, güvenilirlik analizi, tek yönlü varyans analizi testi yapılmış ve veriler frekans, aritmetik ortalama ve standart sapmalara dayalı olarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının ilişkilendirme stratejilerini; tekrarlama, örgütleme ve zihne yerleştirme stratejilerinden daha çok kullandıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca adayların kullandıkları öğrenme stratejilerinin yaş, sınıf veya akademik başarı değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar sözcükler: öğrenme stratejileri, bilişim teknolojileri, öğretmen eğitimi.

EVALUATION OF LEARNING STRATEGIES TEACHER CANDIDATES POSSESS IN TERMS OF DIFFERENT VARIABLES

ABSTRACT

The aim of this research is to examine the learning strategies used by information technology teacher candidates in terms of different variables and to investigate whether there exist any relationships among students in terms of year of study, age and academic achievement. The research was carried out in the Çukurova University Faculty of Education Computer and Instructional Technologies Teacher education department on 188 teacher candidates. The “Learning Strategies Scale” which was translated into Turkish and tested for reliability and validity by Büyüköztürk et. al. was used as the data collection tool. In the analysis of the data, reliability analysis and one way analysis of variance test were used, and the results were analyzed in terms of frequency, mean, and standard deviation. The results showed that the learning strategies used by information technology teacher candidates did not differ significantly in terms of age, year of study, or academic achievement.

Keywords: problem solving skills, information technology, teacher training

---

* Öğrt. Gör., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, e-posta: sinansch@gmail.com

** Uzm., Çukurova Üniversitesi, e-posta: fadimengi@gmail.com

1. GİRİŞ

Yirminci yüzyılın son çeyreğinde eğitimciler, psikologlar, rehberlik uzmanları ve araştırmacılar en çok öğrenmenin nasıl gerçekleştirilmesi gerektiği konusunda araştırma yapma ihtiyacı duymuşlardır. Çünkü bilimsel ilerlemeler toplumun hızla değişmesine ve gelişmesine neden olmaktadır. Bireylerin değişen koşullara ayak uydurabilmeleri, yeni bilgilere ulaşabilmeleri, ulaştıkları bilgileri önceki öğrenmeleriyle ilişkilendirerek bu bilgiler ışığında yeni bilgiler üretebilmeleri önemlidir. Geleneksel anlamda eğitim bireylerin davranışlarını değiştirme süreci iken günümüzde bilgi üreten ve ürettiği bilgiyi kullanabilen bireyler yetiştirme süreci olarak ifade edilmektedir (Ertürk, 1975; Fidan, 1996).

Pek çok alanda dev adımlarla oluşan değişimler bireyin bilgiye yetişmesini ve yararlanmasını güçleştirmektedir. Artık eğitim süreci öğrenciye “bilgi aktarmak, yeni bilgiler kazandırmak” işlevine ilaveten “öğrenmeyi öğretmek” işlevi üzerine yoğunlaşmaktadır (Yeşilyaprak,2001:133). Öğrenmeyi öğrenme becerileri kazanmanın en etkili yollarından biri bireylere öğrenme stratejilerini nasıl kullanabileceklerini öğretmektir. Öğrencinin öğrenme sürecinde kendi öğrenmesini düzenleyebilen etkin bir katılımcı olması beklenmektedir (Yıldızlar, 2012).

Öğrenme stratejileri, en genel anlamıyla, bireylerin öğrenmelerini kolaylaştırmak için geliştirdikleri yol olarak tanımlanmakla birlikte literatürde çok çeşitli tanımları bulunmaktadır. Öğrenme stratejileri;

- Bireyin kendi kendine öğrenmesini kolaylaştıran tekniklerin her biri (Weinstein ve Mayer, 1986)
- Çevrenin taleplerini karşılamak için bireyin gösterdiği tepkinin bir parçası olarak oluşturulan ve belirli bir konuyu başarıyla tamamlamak için bireylere belirli oranda yardımcı olan bilişsel araçlar (Riding ve Rayner, 1998).
- Öğrencinin kendi kendine öğretebilmesi için kullandığı işlemler (Senemoğlu, 2001)
- Öğrenmelerin niteliğini artırma amaçlı öğrencilerce kullanılabilen ve öğretmenlerce öğretilen zihinsel işlemleri içeren özel yollardır, kapsamı da bilgi yapılandırılmalarını harekete geçirecek becerilerin işlenmesine yardımcı olmaktadır (Bayındır, 2008)
- Öğrenme sırasında ortaya çıkan ve güdüyü, bilgilerin kodlanmasını, kalıcılığını ve transferini etkileyen, öğrenci davranış ve düşünceleri (Wittrock (1986)
- Bilgi ve becerilerin elde edilmesini kolaylaştırmak için özel bir öğrenme durumunda birey tarafından kullanılan zihinsel taktiklerin tümü (Demirel, 2003)
- Öğrenme hedeflerini gerçekleştirmeyi amaçlayan bir plan (Woolfolk, 1993).

Yani öğrenmeyle ilgili bir amaca ulaşabilmek için desenlenen eksiksiz bir plan olarak tanımlanmaktadır. (Babadoğan, 1996). Özer'e göre (2002) öğrenme stratejileri öğrenciyi bilinçli öğrenci durumuna getirir, öğrencinin öğrenmedeki verimliliğini artırır, öğrenciye bağımsız öğrenebilme niteliği kazandırır, öğrencinin isteyerek ve zevk alarak öğrenmesine yardım eder ve öğrencinin okul sonrası öğrenmelerine temel hazırlar. Jonessen (1993) öğrenme stratejisini bilişsel öğrenme stratejisi olarak bilinen planlama,

biriktirme, hatırd tutma, bilgiyi hatırlama amacıyla öğrenenlerin gösterdikleri karmaşık zihinsel çalışmalar olarak açıklanmaktadır.

Öğrenme stratejilerinin yararı konusunda literatürde görüş birliği olmasına rağmen, stratejilerin sınıflandırması konusunda gerek ülkemizdeki araştırmacılar ve gerekse yurt dışındaki araştırmacılar arasında bir görüş birliği bulunmamaktadır. Öğrenme stratejileri, değişik araştırmacılar tarafından değişik biçimlerde sınıflandırılmaktadır. O' Malley ve arkadaşları (1988; Akt. Sübaşı, 2001) öğrenme stratejilerini, biliş bilgisi, bilişsel ve sosyal stratejiler olmak üzere üç grupta ele alarak incelerken, Nisbett ve Shucksmith (1986) ise öğrenme stratejilerini merkezi, makro ve mikro olmak üzere üç alt grupta ele almışlardır (Akt. Çiftçi, 1998). Türkiye'de de bu alanda farklı sınıflandırmaların yapıldığı görülmektedir. Öztürk (1996); bilişsel sistemdeki bilgi akışını da dikkate alarak öğrenme stratejilerini dikkat stratejisi, anlamlandırma stratejisi, zihne yerleştirme stratejisi, hatırlama stratejisi, bilişi yönetme stratejisi ve duyuşsal stratejiler olmak üzere yedi grupta ele almaktadır. Selçuk (2001) ise; bu stratejileri tekrar, anlamlandırma ve örgütleme stratejileri olmak üzere üç grupta ele almıştır. Erden (1997:79-95) öğrenme stratejilerini basit ve karmaşık bilgilerin öğrenilmesinde kullanılan stratejiler olmak üzere ikiye ayırıp bunları da kendi içlerinde tekrar, örgütleme ve anlamlandırma olmak üzere üç grupta ele almıştır. Senemoğlu (2007:558) tarafından içsel süreçlere göre ele alınan öğrenme stratejileri sınıflaması kullanılmıştır. Bunlar:1-Dikkat stratejileri, 2-Kısa süreli bellekte depolamayı artıran stratejiler, 3-Anlamlandırmayı (Kodlama) güçlendirici stratejiler, 4-Geri getirmeyi (Hatırlama) artırıcı stratejiler, 5- Güdüleme stratejileri, 6-Yürütücü biliş stratejileridir.

Pintrich, Smith, Garcia ve McKeachie (1991) üniversite öğrencilerinin akademik başarılarını etkileyen faktörleri bulmak ve bu değişkenleri kontrol altına alarak öğrencilerin akademik başarılarını artırmak amacıyla on yıl süren çalışmalar sonucunda bir model geliştirmişlerdir. Bu modelde öğrenme stratejileri, bilişsel, metabilişsel stratejiler ve kaynak yönetimi stratejileri bileşenleri, güdülenme ise değer, beklenti ve duyuşsal bileşenleri altında toplamıştır. Bu modelde Pintrich ve ark. (1991) öğrenme stratejilerini bilişsel stratejiler ve kaynakları yönetme stratejileri olarak ikiye ayırmıştır. Bilişsel stratejiler, öğrencilerin bir görevi tamamlamak ya da öğrenmeyi gerçekleştirmek amacıyla öğrenme deneyimleri sırasında kullandıkları bilişsel süreçler ve davranışları kapsar. Bilişsel stratejiler; metabilişsel, düzenleme, yineleme, açıklama, ve eleştirel düşünme stratejilerinden oluşur. Kaynakları yönetme stratejileri ise hem öğrencilerin çevrelerine uyum sağlamalarına hem de kendi hedeflerine ulaşmak ve ihtiyaçlarını karşılamak için çevrelerindeki ortamı değiştirmelerine yardımcı olmaktadır (Hofer, Yu & Pintrich, 1998). Bu stratejiler; zaman ve çalışma ortamı çevresinin düzenlenmesi, emek yönetimi, akran işbirliği ve yardım arama boyutlarını içermektedir (Pintrich ve ark.1991; Zimmerman ve Risemberg, 1997). Bu çalışmada Pintrich vd. (1991) tarafından geliştirilen ve Büyüköztürk ve diğ.(2004) tarafından Türkçeye uyarlanan öğrenme stratejileri doğrultusunda değerlendirmeler yapılmıştır.

Son yıllarda eğitimde egemen olan yapılandırmacı paradigmaya göre öğrencilerin çevreleriyle farklı şekillerde etkileşime girerek bilgiyi yapılandırdıkları ve yapılandırdıkları bu bilgileri daha kolay hatırladıkları ileri sürülmektedir. Buna karşın, öğrencilerin büyük bir çoğunluğu konuları ezberlemeye yönelik çalışmalar yapmakta, öğrenme stratejilerini etkili kullanmayı bilmemektedirler (Açıkgöz, 2007). Öğrenciler

tarafından kullanılabilen bu stratejilerin onlara öğretmenler tarafından öğretilmesi mümkündür (Belet ve Yaşar, 2007). Ayrıca öğretmenler, öğrencileri kullandıkları stratejiler üzerinde düşünmeye sevk etmeli ve onların strateji bilgilerini uygun bağlantılarla sağlamlaştırmalıdır (Saraçoğlu, Başer, Yavuz ve Narlı, 2004).

Öğretmenlerin üzerlerine düşen bu eğitim görevlerini yerine getirebilmeleri ve öğrencilerin öğrenme-öğretme sürecine etkin bir biçimde katılarak başarılı öğrenme yaşantıları geçirebilmeleri için öğrenme stratejilerini öğrenmeleri gerekmektedir. Öğrenciler hızla değişen teknoloji ve getirisi olan bilgilere kendileri ulaşmayı, önemli bilgileri seçmeyi, onları anlamlandırıp yorumlayarak öğrenmeyi de başarıya duruma gelebilmeleri için Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri öğretiminin etkisi oldukça önemlidir. Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) bölümünden mezun öğretmenlerin de, öğretim teknolojilerindeki ve öğrencilere, diğer öğretmenlere ve topluma bilgi ve iletişim teknolojileri becerilerinin kazandırılmasındaki sorumlulukları yadsınamaz. Bunların yanında bu bölümden mezun olan öğretmenlerin gerekli öğrenme stratejileri bilgisine sahip olması gerekmektedir. Bu sayede öğrencilerin bilgi iletişim teknolojisi sayesinde edinebilecekleri kavramları ezberlemekten uzaklaştırarak, anlamlı öğrenmelerini sağlayabilecektir. Bu süreçte öğrenciler aktif öğrenen bireyler durumuna gelirken, öğretmenler de öğrencilerini bilgiye yönlendiren birer rehber olma görevini yerine getirmiş olacaklardır (Tuncer ve Güven, 2007).

İlgili literatürde öğrenme stratejileri konusunda yapılan çalışmaların genellikle öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejilerini belirlemek ve öğrenme stratejilerinin öğrencilerin akademik başarı ve derse karşı tutumlarına etkisini tespit etmek amacıyla; ilkokul ve ortaokul ile lise düzeyinde (Yücedağ 2001; Tay, 2002; Sünbül, Afyon, Yağız ve Aslan 2004; Ellez ve Güngör 2005; Yıldız, 2005) yapıldığı, öğretmen ve öğretmen adaylarının öğrenme stratejilerini belirlemeye yönelik ise (Hamurcu, 2002; Arsal, 2005; Kocabaş, 2005; İflazoğlu- Saban ve Tümkaya, 2008; İflazoğlu- Saban ve Bal, 2010) sınırlı sayıda çalışma olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin öğrenme stratejilerini etkili bir şekilde kullanamamalarının temelinde bilgi yetersizliği bulunmaktadır (Tunçer ve Güven,2007). Bilgi yetersizliğini giderme ve uygun durumda uygun öğrenme stratejisini seçip kullanabilme konusunda öğrenciye rehberlik yapacak olan, onların eğitimlerini üstlenecek olan öğretmenlerdir. Öğretmenlerin hem kendi öğrenme stratejilerinin farkında olmaları, hem de çocuklara bu öğrenme stratejilerini kazandırabilmeleri önemli görülmektedir.

Bu bağlamda, öğretmen adaylarının sahip oldukları öğrenme stratejilerinin belirlenmesi bu çalışmanın amacını oluşturmuştur. Bu amaçla adayların kendilerini tanıyarak ders çalışma tekniklerini düzenleme ve derslerdeki başarı düzeylerini artırma olanağının yanı sıra, bu stratejilerin farkına varacakları ve öğretmenlik yaşamları boyunca öğrencilerine doğru şekilde ulaştıracakları düşünülmektedir. Bu durumda çalışmanın amacı sadece mevcut durumu ortaya çıkarmakla sınırlı kalmayıp, öğretmen adaylarında ileriye dönük bir farkındalık oluşturacağından araştırmanın alana katkısının önemli olacağı düşünülmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının sahip oldukları öğrenme stratejilerinin belirlenmesidir. Bu amaçla şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarını öğrenme stratejilerini ne düzeyde kullanmaktadırlar?
2. Öğretmen adaylarının sahip oldukları öğrenme stratejileri öğrencilerin:
  - Yaş
  - Sınıf
  - Akademik başarıları bakımından farklılaşmakta mıdır?

2. YÖNTEM

Bu araştırma 2011-2012 öğretim yılı, güz döneminde, Çukurova üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin çalışmalarında yararlandıkları öğrenme stratejilerinin belirlenmesine yönelik tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Tarama modelleri; geçmişte veya halen var olan bir durumu, var olduğu şekli ile betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2000;60).

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Bölümüne devam etmekte olan 188 bilişim teknolojisi öğretmen adayıdır.

2.2. Veri Toplama Araçları

Çalışmada öğrenme stratejilerine ilişkin verilerin elde edilmesinde, Pintrich, Smith, Garcia ve McKeachie (1991) tarafından geliştirilen ve Büyüköztürk vd. (2004) tarafından uyarlanarak oluşturulan “Öğrenme Stratejileri Ölçeği (ÖSÖ)” kullanılmıştır. ÖSÖ'nin Türkçe formu 50 madde ve dokuz alt ölçekten oluşmaktadır. Bunlar araştırmacılar tarafından 4 ana bölüm altında toplanmıştır. ÖSÖ alt ölçekleri ve bu ölçeklerde yer alan maddeler sırasıyla; “Bilişsel (Tekrar ve Örgütlenme) ile Metabilişsel ; 1,8,10,11,23,24,28,32,41,45”, “İlişkilendirme ve eleştirel düşünme; 16,20,31,35,40,50”, “çevre ve emek yönetimi; 12,17,39,42,43”, “yardım arama ve akran işbirliği; 19,37,44”, dir. Bu çalışmada alt ölçeklerinin Cronbach Alfa katsayıları ise; 0.76; 0.79; 0.80; 0.82 bulunmuştur.

Uygulanan öğrenme stratejileri ölçeğinde öğretmen adaylarının görüşlerinin alınmasında “kesinlikle doğru” için (7), “kesinlikle yanlış” için ise (1) puan üzerinden veri girişi yapılmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde SPSS 17,0 programı kullanılmıştır. Analizlerde güvenilirlik analizi, tek yönlü varyans analizi testi yapılmış ve verilerin frekans, aritmetik ortalama ve standart sapmaları incelenmiştir. Anlamlılık düzeyi 0,05 olarak alınmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

Öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejilerine ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 1’de gösterildiği gibidir.

Tablo1			
<i>Öğretmen Adaylarının Çalışmalarında Kullandıkları Öğrenme Stratejilerinin Dağılımı</i>			
Soru No	Ölçek Maddeleri	X	Ss
Bilişsel (Tekrar ve Örgütleme) ile Meta-bilişsel Stratejiler			
1	Derslerde verilen okumaları yaparken, düşüncelerimi örgütlememe yardımcı olması için materyalin ana hatlarını çıkarırım.	4,95	1,61
8	Konuları kendi kendime tekrar ederek çalışırım.	5,03	1,69
10	Derslerle ilgili bir şeyler okurken kafam karıştığında geri döner ve kafamı karıştıran şeyi çözmeye çalışırım.	5,36	1,55
11	Ders çalışırken, okuduğularım ve derste aldığım notların üzerinden geçerek en önemli fikirleri veya noktaları bulmaya çalışırım.	5,48	1,37
23	Yeni bir ders kaynağını ayrıntılı çalışmadan önce nasıl düzenlendiğine göz gezdiririm.	4,70	1,70
24	Çalıştığım dersi anladığımdan emin olmak için kendime sorular sorarım.	4,98	1,51
28	Derslerle ilgili önemli kavramları hatırlamak için anahtar kelimeleri ezberlerim.	4,86	1,71
32	Ders çalışırken sınıfta aldığım notları gözden geçirir ve önemli kavramlara ilişkin ana hatları çıkarırım.	5,12	1,56
41	Derslerle ilgili önemli kavramların bir listesini oluşturur ve listeyi ezberlerim.	4,19	1,77
45	Ders çalışırken hangi kavramları iyi anlamadığımı belirlemeye çalışırım.	4,97	1,46
Ortalama		4,96	1,59
İlişkilendirme ve Eleştirel Düşünme Stratejileri			
16	Sınıftaki tartışmalarda ya da okuduğum şeylerde bir kuram, yorum ya da sonuçla karşılaştığımda bunları destekleyen yeterli kanıtlar olup olmadığına karar vermeye çalışırım.	4,71	1,51
20	Derslerde verilen kaynakları bir başlama noktası olarak kabul edip, dersle ilgili kendi görüşlerimi oluşturmaya çalışırım.	4,85	1,63
31	Mümkün olduğu sürece, derste öğrendiğim konuyla diğer derslerdeki konular arasında ilişki kurmaya çalışırım.	4,83	1,49
35	Derslerde öğrendiklerimle ilgili kendi düşüncelerimin neler olduğunu belirlemeye çalışırım.	4,85	1,45
40	Derslerle ilgili ne zaman bir görüş ya da sonuç okusam ya da duysam bunun olası alternatiflerini düşünürüm.	4,37	1,63
50	Ders kaynaklarından okuyarak edindiğim fikirleri, anlatım ve tartışma gibi diğer sınıf etkinliklerinde de kullanmaya çalışırım.	4,65	1,61
Ortalama		4,71	1,55
Çevre ve Emek Yönetimi Stratejileri			
12	Ders çalışmak için ayırdığım zamanı etkili kullanırım.	4,60	1,63
17	Derslerde yaptığımız etkinlikleri sevmesem de derste başarılı olmak için çok çalışırım.	4,95	1,59
39	Derslerimle ilgili haftalık okumaları ve ödevleri düzenli yaparım.	4,19	1,83
42	Derslere devamsızlık yapmamaya özen gösteririm.	5,10	1,68
43	Derslerin materyalleri sıkıcı ve ilgi çekici olmasa bile, onları bitirinceye kadar çalışmaya devam ederim.	4,59	1,63
Ortalama		4,69	1,67

Öğretmen Adaylarının Sahip Oldukları Öğrenme Stratejilerinin...

Yardım Alma ve Akran İşbirliği Stratejileri				
19	Ders çalışırken, çoğu zaman çalıştığım konuyu arkadaşlarımla tartışmak için zaman ayırıyorum.	4,22	1,78	
37	Derslerde herhangi bir konuyu anlamazsam, sınıftaki bir başka arkadaşımın yardım isterim.	4,77	1,73	
44	Sınıfta gerek duyduğumda yardım isteyebileceğim arkadaşlarımı belirlemeye çalışırım.	4,76	1,72	
Ortalama		4,58	1,74	
Genel Ortalama		4,74	1,64	

Tablo 1’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejilerinin aritmetik ortalamaları incelendiğinde tüm gruplarda yüksek bir ortalamaya sahip oldukları söylenebilir. Bu faktörler içerisinde en yüksek ortalama ($X=4,96$) ile bilişsel ve metabilişsel stratejilerin kullanımına yönelik olan stratejiler oluşturmaktadır. Ardından yardım alma ve akran işbirliği ($X=4,74$) ile ilişkilendirme ve eleştirel düşünme ($X=4,71$) stratejileri gelmektedir. Çevre ve emek yönetimi stratejileri ise diğer stratejilere göre daha düşük bir ortalamaya ($X=4,69$) sahip olan grup olmuştur. Genel ortalama ise $X=4,74$ olarak görülmektedir.

Öğretmen adaylarının yaş değişkenine göre dağılımı incelenmiş ve Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo2		
<i>Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Yaş Değişkenine Göre Dağılımı</i>		
Yaş Aralığı	f	%
17-20 Yaş Aralığında Olanlar	49	26,06
21-22 Yaş Aralığında Olanlar	78	41,49
23 Yaşında ve Daha Yaşlı Olanlar	61	32,45
TOPLAM	188	100

Tablo2’ye göre araştırmaya katılan adayların %26,06’sı 17-20 yaş aralığında, %41,49’u 21-22 yaş aralığında, %32,45’i ise 23 yaşında ve daha yaşlı olan öğrencilerden oluşmaktadır. Ardından yapılan tek yönlü Anova testi sonucuna göre ise 17-20, 21-22, 23 ve daha fazla yaş aralığında olan gruplar arasında öğrenme stratejileri bakımından anlamlı bir şekilde farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşılmıştır($p>0,05$). Sonuçlar Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo3					
<i>Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Anova Testi</i>					
	<i>Kareler</i>	<i>sd</i>	<i>Kareler</i>	<i>f</i>	<i>p</i>
	<i>Toplamı</i>		<i>Ortalaması</i>		
Gruplar Arası	144,038	99	1,455	1,061	,389
Grup İçi	120,617	88	1,371		
Toplam	264,654	187			

Öğretmen adaylarının sınıf düzeyine göre dağılımı Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo4*Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Okudukları Sınıfa Göre Dağılımı*

Sınıf Düzeyi	f	%
1.sınıf	42	22,34
2.sınıf	60	31,91
3.sınıf	59	31,38
4.sınıf	27	14,36
TOPLAM	263	100,0

 $(f=0,907, p>0,05)$

Tablo3'e göre araştırmaya katılan adayların %22,34'ü 1. Sınıf öğrencisi, %31,91'i 2.sınıf öğrencisi, %31,38'i 3.sınıf öğrencisi, %14,36'sı ise 4. Sınıf öğrencisi olarak görülmektedir. Tablo5'te ise yapılan tek yönlü Anova testi sonucu verilmiştir.

Tablo5*Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Okudukları Sınıfa Değişkenine Göre Tek Yönlü Anova Testi*

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	f	p
Gruplar Arası	92,020	99	,929	,907	,682
Grup İçi	90,167	88	1,025		
Toplam	182,186	187			

Tablo5'te yapılan tek yönlü Anova testi sonucuna göre ise 1., 2., 3., 4. Sınıf öğrencilerinden oluşan gruplar arasında öğrenme stratejileri bakımından anlamlı bir şekilde farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşılmıştır($p>0,05$).

Öğretmen adaylarının akademik not ortalamalarına ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 6 da sunulmuştur.

Tablo6*Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Akademik Not Ortalamasına(GNO) Göre Dağılımı*

GNO Aralığı	f	%
2,00-2,99 arasındakiler	90	47,87
3,00-4,00 arasındakiler	98	52,13
TOPLAM	188	100,0

Tablo6'ya göre araştırmaya katılan adayların %47,87'sinin 2,00-2,99 arasında, %52,13'ünün ise 3,00-4,00 arasında bir akademik not ortalamasına sahip olduğu görülmektedir. Tablo7 de ise yapılan tek yönlü Anova testi sonucu verilmiştir.

Tablo7*Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Okudukları GNO Değişkenine Göre Tek Yönlü Anova Testi*

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	f	p
Gruplar Arası	25,415	99	,257	1,051	,407
Grup İçi	21,500	88	,244		
Toplam	46,915	187			

Tablo7'ye göre yapılan tek yönlü Anova testi sonucuna göre ise akademik başarılarına göre ayrılan gruplar arasında öğrenme stratejileri bakımından anlamlı bir şekilde farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşılmıştır($p>0,05$).

4. TARTIŞMA

Genel olarak öğretmen adaylarının öğrenme stratejilerini yüksek derecede kullandıkları görülmektedir. Bu bakımdan ortalamanın 3,50'den daha yüksek bir ortalamaya sahip olması ($X=4,74$) olumlu bir durum olarak görülebilir. Ayrıca araştırmada, öğretmen adaylarının en çok bilişsel ve metabilşsel stratejilerin kullanımına yönelik olan stratejileri kullandıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Ardından yardım alma ve akran işbirliği ile ilişkilendirme ve eleştirel düşünme stratejileri gelmektedir. En düşük ortalama ise çevre ve emek yönetimi stratejilerinde bulunmuştur. Adayların tekrarlama, örgütleme ve zihne yerleştirme stratejilerini ilişkilendirme stratejilerinden daha çok kullandıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının yüksek düzeyde tartışmalarda ya da okudukları şeylerde bir kuram, yorum ya da sonuçla karşılaştıklarında bunları destekleyen yeterli kanıtlar olup olmadığına karar vermeye, dersle ilgili kendi görüşlerini oluşturmaya, düşünmeye, diğer derslerle bağlantı kurmaya çalıştıkları, sonuçların olası alternatiflerini düşündükleri ve edindikleri fikirleri anlatım ve tartışma gibi diğer sınıf etkinliklerinde de kullanmaya çalıştıkları görülmektedir. Bu bulgular öğretmen adaylarının kullanmış oldukları öğrenme stratejilerini belirlemeye yönelik çeşitli araştırmalardan sadece Vural'ın (2011) ve Çelenk ve Karakış'ın (2007) yürütmüş olduğu çalışmalarla paralellik gösterirken; Şahin ve Çakar (2009), Karakış, Gürcan ve Demirtaş (2009)'ın çalışmalarında bu araştırmanın sonuçlarından farklı bulgulara ulaşılmıştır. Bu araştırmalarda öğretmen adaylarının ilişkilendirme stratejilerini; tekrarlama, örgütleme ve zihne yerleştirme stratejilerinden daha çok kullandıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Çelikkaya'nın (2010) araştırmasında ise öğretmen adaylarının en çok dikkat stratejilerine çalışmalarında yer verdikleri görülmüştür.

Bu çalışma öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejilerinin yaşa göre farklılaşmadığını göstermiştir. Aynı şekilde Hamurcu (2002) da okulöncesi öğretmen adaylarıyla yaptığı çalışmada, yaşlarına göre öğrenme stratejilerini kullanım sıklıklarında anlamlı bir fark olmadığını belirlemiştir. Hamurcu, 19 yaş ve altı ile 21 yaş ve üstü olarak iki grupta sınıflandırdığı yaş değişkeninde sadece dikkat stratejisini kullanmada 21 ve üstü yaş grubundakilerin, lehine bir sonuç olduğunu bulmuştur.

Benzer şekilde Arsal (2005) yaş ve sınıf düzeyinin etkili olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bunların yanında literatürde bu bulguyla uyumsuz sonuçlar da yer almaktadır. Çelikkaya (2010) çalışmasında okudukları sınıf düzeylerine göre, tekrar stratejileri boyutunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın hangi sınıflar arasında olduğunu ortaya koyma amacıyla yapılan Scheffe testinde; tekrar stratejilerini kullanımı yönünde 1.sınıf ile 4.sınıf arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejileri ve akademik not ortalamaları arasındaki ilişkinin incelenmesi sonucunda da anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Bu bulgu literatürle uyumsuzdur. Farklı konu alanlarında ve öğrenme düzeylerinde yapılan araştırmalarda başarılı öğrenenlerin başarısız öğrenenlere göre daha fazla öğrenme stratejilerini kullandıklarını (Jimenez, Garcia ve Pearson, 1996), strateji

kullanımı konusunda daha aktif, daha amaçlı ve daha esnek oldukları saptanmıştır. Erden ve Demirel (1993), ilkokul öğrencilerinin ders çalışırken kullandıkları öğrenme stratejilerini belirlemeye ve bir metnin öğrenilmesi ile harcanan zamanın kullanılan stratejiye göre değişip değişmediğini saptanmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda kullanılan öğrenme stratejileri ile başarıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Benzer şekilde Taşdemir ve Tay (2007) sınıf öğretmenliği öğrencileriyle yürüttükleri fen bilgisi öğretiminde öğrenme stratejisi kullanımının başarıya etkisini inceledikleri deneysel çalışmada öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejilerini kullanmanın başarıyı olumlu yönde etkilediğini bulmuşlardır. Carns ve Carns (1991), ilkokul 4.sınıf öğrencileri üzerinde yapmış oldukları çalışmada öğrenme stratejilerinin akademik başarıyı arttırdığı sonucuna varmışlardır (Akt. Çiftçi, 1998).

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak, eldeki bulgular doğrultusunda şunlar söylenebilir:

- Öğretmen adayları çalışmalarında daha çok bellemeye yarayan ve tekrarlamaya yönelik stratejilere yer vermektedirler. İlişkiler kurmaya ve eleştirel düşünmeye yol açan stratejileri ise çalışmalarında daha az kullanmaktadırlar.
- Elde edilen sonuçlara göre bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejileri yaş, sınıf veya akademik başarı değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadıkları ortaya çıkmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda ise aşağıdaki öneriler getirilebilir:

- Yükseköğretim düzeyinde bulunan öğrenenlerle görüşmeler yaparak daha derinlemesine veriler elde edilebilir.
- Öğrenme stratejileri ile ilgili alana yönelik araştırmalar daha çok yapılabilir ve kullanılan öğrenme stratejilerini belirleyebilecek yeni ölçme araçları geliştirilebilir.
- Eğitim Fakültesinin diğer bölümlerinde veya üniversitedeki diğer fakültelerde öğrenim gören öğrencilerin de çalışmalarında kullandıkları öğrenme stratejileri belirlenerek çeşitli değişkenlerle olan etkileşimleri ortaya konulabilir.

KAYNAKLAR

- Açıkgöz, K.Ü. (2007). *Başarmak elimizde*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- Arsal, Z. (2005), Öğretmen adaylarının öğrenme ve motivasyon stratejileri, *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri* (s.547-561), Denizli: Pamukkale Üniversitesi
- Babadoğan, C. (1996). *Modern öğretim stratejilerinin öğretim-öğrenim süreçlerine yansımaları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bayındır, N. (2008). Öğrenme stratejilerinin öğretiminde öğretmen. *Milli Eğitim Dergisi*, 180, 24-31.
- Belet D. ve Yaşar, Ş. (2007), Öğrenme stratejilerinin okuduğunu anlama ve yazma becerileri ile Türkçe dersine ilişkin tutumlara etkisi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3(1),69-86.

- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Özkahveci ve Ö., Demirel, F. (2004). Gütülenme ve öğrenme stratejileri ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 4 (2), 231-239
- Çelenk, S. ve Karakiş, Ö. (2007). Farklı öğrenme stillerine sahip öğrencilerin genel öğrenme stratejilerini kullanma düzeyleri. *AİBÜ, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 34-52
- Çelikkaya, T. (2010). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejileri. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (3), 65-84.
- Çiftçi, Ö. (1998). *Lise 1. sınıf öğrencilerinin kullandıkları öğrenme stratejilerinin matematik dersindeki başarıları üzerindeki etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Demirel, Ö. (2003). *Eğitim Sözlüğü (2. Baskı)*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Ellez, M. ve Güngör, A. (2005). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin matematik dersi strateji kullanım düzeyleri. *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri* (s.351-361), Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Erden, M. (1997). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Alkım Yayınevi.
- Ertürk, S., 1975, *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Yelken Tepe Yayınları, 4-5.
- Fidan, N., 1996, *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Alkım Yayınevi.
- Hamurcu, H. (2002). Okulöncesi öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 127-134.
- Hamurcu, H. ve Özyılmaz, G. (2002, Mayıs). *Sınıf ve fen bilgisi öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejileri*. Uluslararası 2000'li Yıllarda I. Öğrenme ve Öğretme Sempozyumu'nda sunulmuş sözlü bildiri. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Hofer, B., Yu S.L. & Pintrich, P.R., (1998). Teaching college students to be self regulated learners. In Zimmerman ve Shunk. (Ed.). *Self-regulated Learning From Teaching to Self Reflective Practice*. London: Guilford Press.
- İflazoğlu-Saban, A. ve Bal, P. (2010). Matematik ve sınıf öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğrencilerin öğrenme stratejilerinin bazı sosyo-demografik özellikler açısından incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 2, 1-19
- İflazoğlu-Saban, A. ve Tümkaya, S. (2008). Öğretmen adaylarının öğrenme stratejileri ile sosyo-demografik özellikler ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 9(1), 1-22.
- Jimenez, R. T., Garcia, G. E. ve Pearson. P. D. (1996). The reading strategies of bilingual Latino/o students who are successful English readers: Opportunities and obstacles. *Reading Research Quarterly*, 31(1), 90-109.
- Jonassen, D., H. (1993). *Learning strategies: A new educational technology*, University of North Carolina at Greensboro, USA.
- Karakiş, Ö., Gürcan, Z. ve Demirtaş, Z. (2009, Ekim). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğrenme stratejilerini kullanma düzeyleri*. XVIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı'nda sunulmuş sözlü bildiri. Ege Üniversitesi, İzmir.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemi. (10. Baskı)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Özer, B. (2002, Mayıs). *İlköğretim ve ortaöğretim okullarının eğitim programlarında öğrenme stratejileri*. Uluslararası 2000'li Yıllarda I. Öğrenme ve Öğretme Sempozyumu'nda sunulmuş sözlü bildiri. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Öztürk, B. (1996). Genel öğrenme stratejilerinin öğrenciler tarafından kullanılma durumları. *II. Ulusal Eğitim Sempozyumu Bildirileri* (ss. 239-244). İstanbul: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi
- Pintrich, P. R., Smith, D. A. F., Garcia, T. & McKeachie, W. J. (1991). Reliability and predictive validity of the motivated strategies for learning questionnaire (MSLQ). *Educational and Psychological Measurement*, 53(3), 801-814.
- Riding, R.& Rayner, S. (1998). *Cognitive styles and learning strategies*. England: David Fulton Publishers Ltd.
- Saraçoğlu, S. A., Başer, N. Yavuz, G. ve Narlı, S. (2004). Öğretmen adayların matematiğe yönelik tutumları öğrenme ve ders çalışma stratejileri arasındaki farklılık. *Ege Eğitim Dergisi*,5(2), 53-64.
- Selçuk, Z. (2001). *Gelişim ve öğrenme*. (Sekizinci Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık
- Senemoğlu, N. (2001). *İlköğretimde etkili öğretme ve öğrenme öğretmen el kitabı modül 2, Öğrenme ürünleri ve öğretimi*. Ankara: M.E.B.Yayınevi
- Sübaşı, G. (2001). *Öğrenme stratejileri*. <http://www.google.com.ogretmenlersitesi> adresinden 15 Haziran 2012 tarihinde alınmıştır.
- Sünbül, M., Afyon, A. , Yağız, D. ve Aslan, O. (2004). İlköğretim 2. kademe fen bilgisi derslerinde akademik başarıyı yordamada, öğrencilerin öğrenme strateji, stil ve tutumlarının etkisi. *XII. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri* (s.1573–1588). Ankara.
- Şahin ve Çakar (2009, Mayıs). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin çoklu zekâ kuramına göre zekâ alanlarıyla öğrenme stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. The First International Congress Of Educational Research'de sunulmuş sözlü bildiri. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Taşdemir, A. ve Tay, B. (2007) Fen bilgisi öğretiminde öğrencilerin öğrenme stratejilerini kullanmalarının akademik başarıya etkileri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, (1), 173-187.
- Tay, B. (2007). Öğrenme stratejilerinin hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi dersinde akademik başarıya etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 35(173), 87-102.
- Tunçer, B.K ve Güven B. (2007). Öğrenme stratejileri kullanımının öğrencilerin akademik başarıları, hatırd tutma düzeyleri ve derse ilişkin tutumları üzerindeki etkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 1-20
- Vural L. (2011). Öğretmen adaylarının çalışmalarında yaşadıkları öğrenme sorunları ve kullandıkları öğrenme stratejileri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46 (16), 46-65
- Weinstein, C.E. & Mayer., R.E. (1986). *The teaching of learning strategies. Handbook of research on teaching, (3. Edition)*. (Ed: M.C. Wittrock). New York: Macmillan Company.
- Wittrock, M. C. (1986). *Students thought processes. Third handbook of research on teaching*, (Ed:M. C. Wittrock) New York: Macmillan, 255-296.

- Woolfolk, A. (1993). *Educational psychology (5. Edition)*. Boston: Allyn & Bacon.
- Yücedağ, Ş. B. (2001). *Öğrenme stratejilerine yönelik karşılaştırmalı öğrenci görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yesilyaprak, B. (2001). *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Yıldızlar, M. (2012). Öğretmen adaylarının öğrenme stratejileri üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 430-440
- Zimmerman, B. J. ve Risemberg, R. (1997). Caveats and recommendations about self-regulation of writing: A social cognitive rejoinder. *Contemporary Educational Psychology*, 22, 115-122